

POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski (sprawozdawca)

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie ze skargi J. F.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie VI ACa .../16,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 stycznia 2018 r.,

**1. stwierdza, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy
nastąpiła przewlekłość postępowania,**

**2. przyznaje skarżącemu od Skarbu Państwa - Sądu
Apelacyjnego w [...] sumę pieniężną w wysokości 2.000 zł (dwa
tysiące),**

3. nakazuje zwrot opłaty od skargi na rzecz skarżącego,

**4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na
rzecz skarżącego 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego oraz 17 zł (siedemnaście)
tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa,**

5. oddala skargę w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Skarżący, pismem z 20 listopada 2017 r., wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania prowadzonego przez Sąd Apelacyjny w [...], VI Wydział Cywilny o sygn. akt VI ACa .../16, przyznanie kwoty 20.000,00 zł, oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

Uzasadniając skargę, wskazał, że 5 lutego 2015 r. wystąpił z pozwem do Sądu Okręgowego w [...], XXV Wydział Cywilny o zasądzenie od Skarbu Państwa - Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad kwoty 516.607,29 zł z odsetkami ustawowymi od 20 lutego 2012 r. do dnia zapłaty. Sąd Okręgowy 19 października 2015 r. wydał wyrok, od którego 19 listopada 2015 r. powód wniósł apelację wraz z wnioskiem o zwolnienie powoda od kosztów sądowych w całości do Sądu Apelacyjnego w [...] VI Wydział Cywilny za pośrednictwem Sądu Okręgowego. Sąd Okręgowy 7 grudnia 2015 r. wydał postanowienie oddalające wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji, od którego powód wniósł zażalenie do Sądu Apelacyjnego. W wyniku rozpoznania zażalenia Sąd Apelacyjny 29 kwietnia 2016 r. wydał postanowienie zmieniające częściowo zaskarżone postanowienie. Powód uzupełnił braki fiskalne apelacji 19 lipca 2016 r. Pełnomocnik powoda 18 sierpnia 2016 r. otrzymał z Sądu Apelacyjnego odpowiedź na apelację Skarbu Państwa (pозwanego) z 12 sierpnia 2016 r. Powód telefonicznie uzyskał informację o zarejestrowaniu sprawy pod sygn. akt VI ACa .. /16. Ostatnią czynnością podjętą w sprawie przez Sąd Apelacyjny było nadesłanie odpisu odpowiedzi na apelację. Do dnia wniesienia skargi, to jest po upływie 14 miesięcy od dokonania ostatniej czynności w sprawie, pełnomocnik skarżącego, według swojej pamięci, kilkakrotnie telefonował do sekretariatu Sądu z pytaniem o stan sprawy i podjętych czynnościach. Każdorazowo informowano go o braku jakichkolwiek zarządzeń w sprawie, w tym przede wszystkim zarządzenia dot. terminu rozprawy. Według skarżącego w niniejszej sprawie bezspornie doszło do przewlekłości postępowania w okresie od 18 sierpnia 2016 r. to jest od dnia, kiedy pełnomocnik powoda otrzymał odpis odpowiedzi na apelację, do dnia dzisiejszego - kiedy nie podjęto w przedmiotowej sprawie żadnych czynności. Skarżący podkreślił, że długotrwała beczynność Sądu wydaje się być szczególnie

rażąca w obliczu okoliczności rozpoznawanej sprawy. Przedmiotem zaskarżenia jest należność pieniężna o niebagatelnej dla powoda wysokości (516.607,29 zł), której zapłaty odmawia pozwany. Wynika ona z prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej. Nieuregulowanie tej należności przez pozwanego do dnia dzisiejszego wprawdzie nie uniemożliwiło skarżącemu dalszego funkcjonowania prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, jednakże wiązało się ze znacznym pogorszeniem kondycji finansowej przedsiębiorstwa, skutkującej koniecznością zaciągnięcia u osób prywatnych wielu pożyczek, które skarżący spłaca do dnia dzisiejszego. Pogorszenie sytuacji finansowej przedsiębiorstwa skarżącego bezpośrednio wpłynęło negatywnie na sytuację finansową jego rodziny. Skarżący wskazał, że biorąc pod uwagę charakter tej sprawy oraz jej znaczenie dla niego, należy uznać, iż żądana przez niego kwota tytułem rekompensaty za przewlekłe prowadzenie postępowania jest w pełni uzasadniona.

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi.

Uzupełniając fakty wskazane w skardze, uczestnik postępowania stwierdził, że akta tej sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego 17 sierpnia 2016 r., tego samego dnia wpłynęła również do Sądu Apelacyjnego odpowiedź na apelację Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa. W dniu 24 listopada 2017 r. w sprawie został wyznaczony termin na 10 stycznia 2018 r. Po wpłynięciu akt sprawie nadano kolejną sygnaturę i skierowano sprawę do oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy według kolejności wpływu przy uwzględnieniu pozostałości spraw nierozpoznanych. Skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym została sporządzona 20 listopada 2017 r., a do Sądu Apelacyjnego w [...] wpłynęła 23 listopada 2017 r. Uczestnik postępowania nie kwestionuje, że powód oczekuje na wyznaczenie terminu w Sądzie Apelacyjnym w [...] ponad 12 miesięcy (od 17 sierpnia 2016 r. do 24 listopada 2017 r.). Okoliczność ta jednak nie daje sama w sobie podstaw do wniosku o opieszałość w wyznaczeniu w sprawie terminu. Uczestnik wskazał, że zgodnie z § 56 ust. 1 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych - Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r., sprawy powinny być rozpoznawane w kolejności ich

wpływu. W VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w [...] do października 2017 r. orzekało 26 sędziów, a wśród nich Przewodniczący Wydziału, jego Zastępcy oraz sędziowie wizytatorzy. W 2016 r. do Wydziału wpłynęło ponad 2.000 spraw ACa, łącznie 6.748 spraw, zaś do 30 września 2017 r. ponad 1.500 spraw ACa. Do rozpoznania (do października 2017 r.) pozostało ok. 1.475 spraw ACa. Limit etatów w 2016 r. wynosił 33 sędziów. Oznacza to, że już w 2016 r. w VI Wydziale Cywilnym brak było 10 sędziów. Sytuacja nie uległa znaczącej zmianie w 2017 r. Uczestnik postępowania podkreślił datę 1 października 2017 r., w której doszło do podziału Wydziałów Cywilnych w Sądzie Apelacyjnym w [...]. Podział Wydziałów Cywilnych mimo spodziewanych korzyści (zwiększenie etatów, poprawa sytuacji lokalowej) nie dał tych efektów. Obecnie w VI Wydziale Cywilnym, ustalony przez Ministerstwo Sprawiedliwości limit etatów wynosi 18, zaś obsadzonych jest 16 etatów, brak jest 2 etatów sędziowskich, a wpływ spraw do końca września 2017 r. wyniósł 4.881 sprawy, zaś od 1 października 2017 r. do 30 listopada 2017 r. - 529 spraw. Analiza powyższej statystyki, przy uwzględnieniu zasady racji dostatecznej, wskazuje na to, że okres oczekiwania na termin w sprawie przy takim obciążeniu oraz obsadzie etatowej jest znacznie dłuższy niż 12 miesięcy (wynosi ok. 15 - 16 miesięcy), a nakaz rozpoznania spraw w kolejności wpływu powoduje, że Przewodniczący Wydziału nie może wyznaczyć sprawy poza kolejnością chyba, że na skutek wniosku strony uzna, że zachodzą wskazane przez nią szczególne okoliczności uzasadniające pominięcie kolejności wynikającej z ww. przepisu. Takiego wniosku w tej sprawie nie było. Uczestnik postępowania przypominał, że Sąd Najwyższy rozważając zasadność wnoszonych skarg na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wielokrotnie podkreślał, że czas postępowania sądowego determinują nie tylko czynności podejmowane przez sąd, lecz także aktywność procesowa strony, co może przejawiać się w złożeniu wniosku o przyśpieszenie wyznaczenia terminu rozprawy poza kolejnością wpływu spraw oczekujących na wyznaczenie (por. postanowienie SN z 15 grudnia 2015 r., III SPP 26/15). Uczestnik postępowania, na wypadek gdyby Sąd Najwyższy nie podzielił powyższej argumentacji, podniósł, że żądanie zasądzenia odszkodowania nie tylko jest nadmierne, ale i jego wysokość nie została w żaden sposób uzasadniona przez

skarżącego. Z treści skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie wynikają żadne okoliczności, które można uznać za przemawiające za tym żądaniem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga okazała się mieć uzasadnione podstawy.

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1259 - dalej ustawa) nie określa wprost jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy kwalifikować jako nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji, polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, trwającej co najmniej 12 miesięcy (np. postanowienie SN z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384).

W okolicznościach niniejszej sprawy bezsporne jest, że pełnomocnik powoda otrzymał odpowiedź pozwanego na apelację w dniu 18 sierpnia 2016 r. (z dnia 12 sierpnia 2016 r.). Wniosek o przyspieszenie rozpoznania sprawy i wyznaczenie terminu rozprawy nie został złożony. Do dnia złożenia skargi termin rozprawy apelacyjnej nie został wyznaczony. Ostatecznie termin rozprawy został wyznaczony w dniu 24 listopada 2017 r. na dzień 10 stycznia 2018 r. Tak więc wyznaczenie terminu rozprawy nastąpiło po upływie 15 miesięcy.

W odpowiedzi na skargę podniesiono, że przyczyna tego stanu rzeczy była spowodowana podziałem wydziału i utworzeniem nowych wydziałów oraz nieobsadzenie 10 etatów sędziowskich w VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w [...]. Zasadniczo można się zgodzić, że zaistniała sytuacja, która niewątpliwie miała wpływ na upływ czasowy do wyznaczenia terminu rozprawy, nie była zawiniona przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]. Można więc stwierdzić, że z punktu widzenia sądu okoliczności te miały charakter obiektywny. Jednak z drugiej strony były to okoliczności całkowicie niezależne od stron postępowania, a

zwłaszcza skarżącego (por. postanowienie SN z dnia 22 listopada 2010 r., III SPP 22/10, LEX nr 694241).

W związku z powyższym należy stwierdzić, że trudności kadrowe sądu nie mogą blokować sprawnego prowadzenia postępowania. To bowiem na władzach kraju spoczywa obowiązek należytego zorganizowania funkcjonowania władzy sądowniczej (zob. postanowienie SN z dnia 15 lipca 2005 r., III SPP 121/05). Tak samo należy ocenić trudności natury organizacyjnej.

Także okoliczność niezłożenia wniosku o przyspieszenie rozpoznania sprawy nie może uniemożliwiać uznania skargi za zasadną.

W tych więc okolicznościach należało przyjąć, że tak długi okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy naruszył prawo skarżącego do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy, uwzględniając skargę na przewlekłość, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2.000 zł do 20.000 zł. Skarżący wnosił o zasądzenie sumy pieniężnej w kwocie 20.000 zł. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (zob. postanowienie SN z dnia 22 marca 2017 r., III SPP 11/17, LEX nr 2298289).

Po rozważeniu okoliczności sprawy i kryteriów określenia wysokości sumy pieniężnej Sąd Najwyższy uznał, że właściwe będzie przyznanie skarżącemu kwoty 2.000 zł. Sąd Najwyższy miał w tym względzie na uwadze, że termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony przed dniem rozpoznania skargi. Z tego powodu oddalone zostało żądanie skargi w pozostałej części. Ponadto określenie tej kwoty spełnia pozostałe warunki wynikające z przepisu art. 12 ust. 4 ustawy (zob. postanowienie SN z dnia 31 maja 2017 r., III SPP 21/17, LEX nr 2310103).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.